

Hallituksen kokous

Aika	15.2.2021 klo 11.05–13.15
Paikka	Kokoushuone Pielinen, Tikkamäentie 16, M-talo, Joensuu
Läsnäolijat	Virva Tiitinen, puheenjohtaja Vesa Kuronen Pasi Parviainen Leena Puhakka Maija Riikonen (Teams) Paavo Vatanen Jussi Wihonen Hannele Portman, toimitusjohtaja Juha-Matti Juurikainen, talous- ja henkilöstöjohtaja, pöytäkirjanpitäjä
Poissa	Pasi Parviainen

KOKOUS JA JÄRJESTÄYTYMINEN

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 11.05.

2. Laillisuus ja päätösvaltaisuus

Todettiin kokous laillisesti koollekutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

3. Pöytäkirjan tarkastajat

Toimitusjohtajan ehdotus:
Valitaan pöytäkirjan tarkastajiksi Jussi Wihonen ja Paavo Vatanen.

Päätös:
Hyväksyttiin.

STRATEGIA-ASIAT

4. Elintarvikehankintoihin liittyvät linjaukset

Polkka-yhtiön palvelutuotannossa käytettävien elintarvikkeiden hankintoihin liittyvien linjausten voidaan katsoa olevan yhtiön toiminnan kannalta strategisesti merkittävä asia. Ateriasisällöt ja elintarvikkeiden hankintapaikat ja syntyprosessit ovat herättäneet yhä useammin mielenkiintoa eri tahoilla.

Yhtiön hallituksessa on tähän asti linjattu elintarvikehankintoja vuosittain strategialinjausten yhteydessä hyvin yleisellä tasolla. Hankintakilpailutuksia varten on tehty erikseen päätöksiä kilpailutusprosessin käynnistämisestä. Omistajien kanssa tehdyissä palvelusopimuksissa on ateriasisältöjen osalta lähinnä viitattu erilaisiin valtakunnallisiin ravitsemussuosituksiin.

Jatkossa toimintamalli elintarvikelinjausten laadinnassa voisi olla seuraavanlainen: Hallitukseen valmistellaan linja-asiakirja, johon sisällytetään mm. perusteet mihin ateriasisällöt perustuvat (ateriasuositukset), Polkan omat linjaukset (esim. kasvisaterioiden osuus), elintarvikehankintojen näkökulma, kehittämisen painopisteet, vastuullisuus ja ympäristönäkökulma ja hävikkiasiat. Linjaus käsiteltäisiin hallituksessa strategian yhteydessä ja se otettaisiin liitteeksi vuosisopimukseen, jolloin omistaja-asiakkaiden kanta ja sitoumus asiaan syntyisi sopimuksen kautta.

Joensuun kaupunginvaltuustossa on tehty elintarvikehankintoihin liittyvä valtuustoaloite. Aloite on liitteenä 1. Vastaus aloitteeseen on liitteenä 2.

Toimitusjohtajan ehdotus:

Hallitus päättää hyväksyä edellä esitetyn toimintamallin mukaisen etenemisen. Hallitus päättää antaa valtuustoaloitteeseen liitteen 2 mukaisen vastauksen.

Päätös:

Hyväksyttiin.

Virva Tiitinen
puheenjohtaja

Juha-Matti Juurikainen
pöytäkirjanpitäjä

Jussi Wihonen
pöytäkirjantarkastaja

Paavo Vatanen
pöytäkirjantarkastaja

Keskustan valtuustoryhmän valtuustoaloite ulkomaisten elintarvikkeiden kulutuksen puolittamiseksi vuoteen 2025 mennessä

Ilmansaasteet, ilmastonmuutos ja sen seuraukset ovat merkittävimpiä uhkia ihmisten hyvinvoinnille ja ympäristölle. Liikennesektori on ylivoimaisesti suurin yksittäinen hiilidioksidipäästöjen tuottaja niin suomessa kuin globaalilla tasolla. Esimerkiksi EU-28 maissa liikenteen päästöt tuottavat 27% kaikesta CO₂ päästöistä ja päästöt ovat tavoitteista huolimatta kasvussa kaikilla liikenteen sektoreilla. Sektorin sisällä maantieliikenteen osuus on edelleen suurin, kasvavin on puolestaan lentoliikenteen osuus. (EEA, 2018) Muita merkittäviä päästölähteitä ovat mm. rahtilaivaliikenne, joka tuottaa paitsi CO₂ päästöjä, mutta myös muita ilmansaasteita kuten rikki ja typpioksidipäästöjä. Myös rahtilaivaliikenteen osuus on ennusteiden mukaan kasvava, eikä kuljetusmuotoa juurikaan ole tarkasteltu ilmastonmuutoskeskustelussa (Trimmer & Godar, 2019).

Näitä suurimpia liikenteen päästölähteitä voidaan hillitä tehokkaimmin vähentämällä ulkomailta tuotavien tuotteiden määrää ja vastaavasti suosimalla mahdollisimman lähellä tuotettuja tuotteita, jolloin kuljetusmatkat jäävät lyhyiksi. Helpommin tämä ilmastovastuun kantaminen onnistuu, kun kaupunkimme edistää voimallisesti ja konkreettisesti hankintojen kautta liikenteeseen liittyvien päästöjen vähentämistä. Ulkomaisista tuotteista ei tarvitse luopua kokonaan, mutta niiden merkittävä vähentäminen on mahdollista. Kotimaisia raaka-aineita suosimalla päästövaikutukset pienenevät, ja samalla vaikutamme kotimaiseen työllisyyteen, eettisiin tuotantotapoihin, ympäristön monimuotoisuuteen ja terveellisuuteen. Suomessa tuotantoeläinten hyvinvointi ja hyvä terveystilanne mahdollistaa antibioottien vähäisen käytön. Näin mikrobilääkeresistenssitilanne on kansainvälisessä vertailussa poikkeuksellisen hyvä (LUKE). Kotimaisessa ruoantuotannossa esimerkiksi torjunta-ainejäämät ovat merkittävästi tuontiruokaa pienemmällä tasolla eurooppalaiseenkin verrattuna ja niiden peltokäyttö on Euroopan pienimpiä. Lannoitteiden raskasmetallipitoisuuden on Euroopan tiukimmin säädeltyä. Erityisesti kannattaa välttää kaukomaiden tuotteita kuten riisiä ja soijaa, sillä niiden tuotannossa käytetään paljon torjunta-aineita, jotka ovat meillä kiellettyjä vaarallisten ympäristövaikutusten tai esimerkiksi syöpäriskin vuoksi. Soija ja riisi ovat myös yleisimpiä geenimuunneltuja kasveja.

Keskustan valtuustoryhmä esittää, että Joensuun kaupunki ottaa tavoitteeksi puolittaa ulkomailta tuotavien raaka-aineiden kulutuksen kaupunkikonsernissa vuoteen 2025 mennessä. Tavoitteen tukemiseksi valmistellaan kattava suunnitelma ja ohjeistus.

Lähteet:

IMO: <https://eiimediadatabase.wordpress.com/tag/imo-sulphur-limit/>

EEA, 2018 <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/indicators/transport-emissions-of-greenhouse-gases/transport-emissions-of-greenhouse-gases-11>

Liikennefakta: https://www.liikennefakta.fi/ymparisto/paastot_ja_energiankulutus

LUKE: <https://www.luke.fi/ruokafakta/etusivu/suomen-hyvat-ruoantuotantotavat-ovat-myyntivalttia/>

https://www.luke.fi/ruokafakta/peltomaan_kasvit/torjunta-ainejaamat/

EUn sallitut torjunta-aineet: <https://ec.europa.eu/food/plant/pesticides/eu-pesticides-database/public/?event=homepage&language=EN>

Trimmer, C. and Godar, J. (2019). Calculating Maritime Shipping Emissions per Traded Commodity. SEI Brief. Stockholm Environment Institute. <https://www.sei.org/publications/shipping-emissions-per-commodity/>

Joensuu 9.11.2020

Vastaus valtuustoaloitteeseen

Joensuun kaupunginvaltuuston Keskustan valtuustoryhmä on aloitteessaan esittänyt, että Joensuun kaupunki ottaa tavoitteeksi puolittaa ulkomailta tuotavien raaka-aineiden kulutuksen kaupunkikonsernissa vuoteen 2025 mennessä.

Polkka-yhtiö on maakunnan mittakaavassa todennäköisesti suurin julkisen sektorin elintarviketilaaja. Tarkastelunäkökulmaksi tässä vastauksessa on valittu ostoeurot. Ruoanvalmistuksen prosessissa voi samasta raaka-aine-erästä syntyä niin sote- kuin koulu-, päiväkot- tai henkilöstöateriatkin. Tästä syystä ei Siun sote -konserniin kuuluvan Polkka-yhtiön vastauksessa ole rajauduttu kaupunkikonsernin kulutukseen vaan tarkasteltu asiaa yleisemmällä tasolla.

Polkka-yhtiön tilaamien elintarvikkeiden euromäärä vuonna 2020 oli noin 5 miljoonaa euroa. Kaikki elintarvikkeet ostetaan kotimaisilta elintarvikealan toimijoilta. Ostetut elintarvikkeet, joiden toimitusketjun alkupään arvioidaan olevan Suomen ulkopuolella, muodostavat noin 23 % osuuden ostoista (1,1 milj.€). Tärkeimpiä ulkomailta tulevia elintarviketyyppejä ovat kala (0,3 milj.€), hedelmät ja mehut (0,25), kasvikset ja vihannekset (0,2), jauheet ja tärkkelykset (0,09), kahvi (0,07), erikoislihat (0,04), riisi (0,02). Ulkomaisten elintarvikkeiden käyttö Polkan ateriatuotannossa johtuu käytännössä siitä, että vastaavaa kotimaista ei ole saatavissa. Suomen ilmaston vaikutus on tässä keskeisin syy. Osa kasveista ei Suomessa kasva, osa elintarvikevalinnoista perustuu hintaan ja osa saatavuuteen.

EU-sisämarkkinoilla ei ole mahdollista syrjiä tarjoajia tuotteiden valmistusmaiden suhteen, se olisi hankintalain vastaista. Joensuun hankintatoimen kanssa tehdyn pitkäaikaisen yhteistyön tuloksena pystytään kilpailutusprosesseissa kuitenkin edistämään Polkan strategisia linjauksia. Elintarvikkeiden kohdalla keinovalikoimassa voi olla esim. koostumuksen, pakkauskoon tai toimitusajan määrittely.

Polkan strategiaan on kirjattu tavoitteeksi, että tuemme paikallista yritystoimintaa lisäämällä lähiruuan osuutta tuotannossamme. Polkka on neljän toimintavuotensa aikana pystynyt volyyminsa ja paikallisuutensa takia edistämään alueellista kehitystä ja kasvattamaan lähituotteiden osuutta merkittävästi. Myös elintarvikeostojen kotimaisuusaste on todennäköisesti kaupunkikonsernin muita toimijoita suurempi.

Viime vuosien merkittävimmät toimenpiteet Polkan tuotannossa ovat olleet liha- ja lihajalosteiden, marjojen, perunajalosteiden ja leipien vaihto kotimaisiksi. Lähitulevaisuuden suunnitellut muutokset liittyvät jälkiruokien raaka-aineisiin, kauran ja kauranjyvän käytön lisäämiseen ja kotimaisten proteiinilähteiden lisäämiseen. Kiinnostavin kehitysmahdollisuus liittyy kalatuotteisiin. Saatavuussyistä on ulkomaisen kalaraaka-aineen osuus ostoista 88 %. Kotimaisia vaihtoehtoja on vähitellen ilmestymässä markkinoille, kun niiden kysyntä on kasvanut. Elintarviketuottajilla on aitoa kiinnostusta tuoterepertuaarin kasvattamiseen. Polkan yhtenä tavoitteena oli vuonna 2019 toteutetussa innovaatiokumppanuushankinnassa edistää paikallisen suurtuotantoon sopivan kalatuotteen syntymistä, mutta tavoite ei silloin vielä toteutunut. Elintarviketeollisuuden sektorilla voisi olla tilausta kehitystyölle, jonka tuloksena alueellisen tuotannon volyymi kasvaisi.

Polkan hallitus tekee vuosittain yhtiön toiminnassa noudatettavat strategiset linjaukset. Yhtiössä tullaan jatkossakin edistämään lähiruuan käyttöä kaikin tavoin. Kaupungin ja Polkan yhteiset toimintamallit määritellään vuosittain palvelusopimuksella. Seuraavan kerran linjauksista sovitaan kuluvan vuoden syksyllä. Myös elintarvikehankintoihin liittyvät kysymykset on syytä käydä läpi sopimusneuvotteluissa.

Yhteenvedona voidaan todeta, että ulkomaisia elintarvikkeita tullaan jatkossakin tarvitsemaan. Niiden osuus – kalaa lukuun ottamatta – on vuosien kehitystyön myötä jo nyt melko vähäinen.

Kalatuotteiden markkinoiden kehitystä seurataan aktiivisesti ja tavoitteena on kotimaisen kalan osto-osuuden kasvu. Ratkaisujen hintavaikutukset arvioidaan erikseen ja ne käsitellään vuosittain palvelusopimuksen laadinnan yhteydessä.